

Information om udfordringsretten

I samarbejde med KL og Danske Regioner gennemfører regeringen nu en udfordringsret.

Udfordringsretten betyder, at de institutioner, der leverer offentlig service, får mulighed for på forsøgsbasis at blive fritaget for nogle af de gældende statslige og lokale regler og overenskomstbestemmelser for at afprøve nye måder at gøre tingene på i den offentlige sektor.

Initiativet indgår i økonomiaftalerne for 2009 og er en del af regeringens afbureaukratiseringsprogram.

Formålet med udfordringsretten er at udvikle forslag til afbureaukratisering af de administrative processer eller af arbejdsgange, der er reguleret af procesregler.

Samtidig er det et formål at identificere og sprede ”bedste løsninger” på de enkelte serviceområder.

Initiativet indgår i den fælles målsætning om at fremme afbureaukratisering, der skal sikre mere tid til varetagelse af institutionernes kerneydelser, nemlig at levere god og tidssvarende service til borgerne.

En udstrakt frihed til at tilrettelægge det daglige arbejde giver større rum for serviceudvikling og innovation. Dette bidrager samtidig til at skabe attraktive arbejdspladser, hvor medarbejdernes ressourcer og faglige viden inddrages og anvendes bedst muligt.

Ansøgninger om fritagelse fra gældende regler kan fremsendes til pågældende kommune og region allerede nu, og forsøg kan igangsættes, så snart ansøgningen er godkendt.

Det er forventningen, at de første forsøg med udfordringsretten kan indledes senest medio 2009.

Hvilke kriterier gælder for forslag til forsøg

Målet med udfordringsretten er at give mulighed for at lette det arbejde, der er tynget af procesregler. Det vil sige regler, der fastlægger bestemte procedurer for opgavevaretagelsen.

Eller med andre ord: Kan man på andre og mindre bureaukratiske måder opfylde de mål, som lovgivningen eller lokale styringsregler tager sigte på at nå.

Udfordringsretten omfatter som udgangspunkt alle de centrale serviceområder på det kommunale og regionale område. Det betyder, at der vil være talrige muligheder for forsøg.

Det er derfor ikke muligt at opstille en komplet liste med de krav og procedurer, der er omfattet af udfordringsretten.

I skemaet nedenfor gives eksempler på områder, der vil kunne omfattes af en dispensationsansøgning i regi af udfordringsretten.

Eksempler på dispensationsansøgninger

Kommunale regler

- Reduktion i hyppigheden af budgetopfølgninger i begyndelsen af året
- Fritagelse for at udarbejde en virksomhedsplan ved indgåelse af aftale mellem forvaltning og institution som led i aftalestyringen

Regionale regler

- Fritagelse for regler for styring af processer og dokumentation, krav til opgavevaretagelsen på udvalgte områder samt forslag om justering af de incitament, som er indbygget i regionernes styring af sygehusene

Statslige regler

- Fritagelse for vejledningslovens bestemmelser om, at vejledning skal forestås af personer, der har en uddannelses- og erhvervsvejlederuddannelse (fx kan vejledningsindsatsen tilrettelægges således, at der i højere grad anvendes mentorer i stedet for vejledere i forhold til de unge, der har særligt vanskeligt ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en uddannelse)
- Fritagelse for vejledningslovens krav om, at Ungdommens Uddannelsesvejledning skal have en daglig ledelse, der er ansvarlig over for kommunalbestyrelsen
- Forsøg på folkeskoleområdet med lokale løsninger vedrørende elevplaner og kvalitetsrapporter
- Forsøg på danskuddannelsesområdet med forenkling af kommunernes henvisningsprocedurer til danskuddannelse, forenkling af indberetningsprocedurer mellem sprogcenter og kursisternes bopælskommune og forslag om en anden måde at udarbejde og bruge de individuelle læreplaner på
- Forsøg på dagtilbudsområdet med lokale løsninger i forhold til de eksisterende dokumentations- og rapporteringsopgaver efter dagtilbudsloven

- Forsøg på ældreområdet med lokale løsninger vedrørende plejeplaner for beboere i plejehjem, plejeboliger mv.
- Forsøg på ældreområdet med lokale løsninger vedrørende bruger- og pårørenderåd

Der vil være enkelte helt overordnede rammer for forsøgene under udfordringsretten.

Formålet med lovgivningen skal fortsat opfyldes under forsøgsperioden. Borgernes retssikkerhed må ikke kompromitteres. Og endelig vil der ikke kunne gives dispensation fra regler, hvis det indebærer mulighed for at tilsidesætte tilgrænsende regler, fx konkurrenceretlige regler eller regler, der har til formål at sikre efterlevelsen af EU-lovgivning.

Da forsøgene tager sigte på at afprøve mere enkle måder at gøre tingene på, bør der som udgangspunkt ikke være merudgifter forbundet med forsøgene. Eventuelle udgifter afholdes af regionerne/kommunerne eller de offentlige institutioner/private leverandører selv eller på anden vis fx via relevante puljer og fonde.

Kvaliteten og sikkerheden for de velfærdsydelser, som forsøgsinstitutionerne leverer til borgerne, må ikke sættes på spil. Offentlige institutioner og private leverandører, som deltager i forsøg, forudsættes derfor at være velfungerende.

Hvilke områder og institutioner er omfattet

Udfordringsretten omfatter alle de centrale serviceområder på det kommunale og det regionale område. Beskæftigelsesministeriets områder indgår dog ikke i initiativet på grund af omlægningen til et enstrengt kommunalt beskæftigelsessystem pr. 1. august 2009.

Det er muligt inden for det eksisterende aftalesystem at inddrage overenskomstmæssige bestemmelser i forsøget med udfordringsretten.

Det er også muligt for institutioner og kommuner at koordinere ansøgninger på tværs af kommunegrænser (fx for grupper af institutioner eller for samarbejder som Ungdommens Uddannelsesvejledning, der som oftest er delt mellem flere kommuner fx i § 60-selskaber).

Selvejende institutioner og private leverandører, der leverer offentlige serviceydelser, kan på lige fod med offentlige institutioner søge om dispensation fra gældende regler og overenskomstmæssige bestemmelser.

Eventuelle økonomiske gevinster

For at motivere medarbejderne til aktivt at gå ind i regelforenklingsarbejdet er det vigtigt, at forbedringer kan komme institutionen og medarbejderne og i sidste ende brugerne direkte til gode.

Der er på den baggrund enighed mellem regeringen og KL og Danske Regioner om at anbefale, at eventuelle gevinster ved forsøg med udfordringsretten bør blive på institutionerne i forsøgsperioden.

Formkrav

Ansøgning om dispensation fra gældende statslige og lokale regler og procedurer skal ske på et særligt ansøgningskema. Det bliver herved nemmere for den enkelte institution at udfærdige en ansøgning, samtidig med at det sikres, at alle oplysninger, der er nødvendige for den videre behandling af ansøgningen, tilvejebringes.

Kravet om at benytte et særligt ansøgningskema skal samtidig sikre, at erfaringerne med de enkelte forsøg kan anvendes mere generelt i det videre forenklingssarbejde.

Ansøgningskemaet til brug for institutionernes ansøgninger om dispensation fra statslige og lokale regler er vedlagt. Ansøgningskemaet findes ligeledes på Velfærdsministeriets hjemmeside – www.vfm.dk.

Ansøgningsprocedurer

Ansøgning om dispensation fra gældende regler sker gennem den pågældende kommune eller region.

Offentlige institutioner og private leverandører sender deres ansøgninger til den relevante kommune henholdsvis region. Kommunerne og regionerne står for kvalitetssikring af ansøgningerne.

Institutionernes ansøgninger kan vedrøre såvel statslige regler som kommunens/regionens egne lokale regler, procedurer mv. Endvidere kan institutionernes ansøgninger omhandle overenskomstmæssige bestemmelser.

Ønsker kommunen/regionen at igangsætte forsøg, der forudsætter dispensation fra statslige regler, sender kommunen/regionen ansøgningerne videre til Velfærdsministeriet.

Ønsker kommunen/regionen at igangsætte forsøg, der forudsætter dispensation fra overenskomstmæssige bestemmelser, sender kommunen/regionen ansøgningerne til KL/RLTN (Regionernes Lønnings- og Takstnævn). De offentlige arbejdsgivere har indledt en dialog med de relevante forhandlingsfællesskaber om den nærmere procedure for behandling af ansøgninger.

Den enkelte kommune og region træffer selv beslutning om igangsættelse af forsøg, hvor der dispenseres fra lokale regler og procedurer mv. Ansøgninger om fritagelse fra lokale regler skal således ikke videresendes.

Kommunen henholdsvis regionen har det overordnede ansvar for gennemførelsen af forsøg med udfordringsretten. I den forbindelse skal kommunen og regionen sikre, at der sker en opfølgning og evaluering af disse forsøg.

Der er nedsat en arbejdsgruppe, som skal behandle ansøgningerne vedrørende statslige regler. Arbejdsgruppen består af Velfærdsministeriet (formand), Økonomi- og Erhvervsministeriet, Undervisningsministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Finansministeriet samt KL og Danske Regioner.

For så vidt angår ansøgninger vedrørende statslige regler vil arbejdsgruppens sekretariat, der er forankret i Velfærdsministeriet, drøfte ansøgningerne med det pågældende fagministerium med henblik på at afklare mulighederne for at imødekomme ansøgningerne. Arbejdsgruppen får forelagt alle ansøgninger sammen med en vurdering fra det pågældende fagministerium.

For så vidt angår overenskomstmæssige bestemmelser opfordres de lokale parter til at bruge allerede eksisterende rammeaftaler mv.

Hvis der ønskes dispensationer fra gældende overenskomster, fremsendes ansøgning til KL/RLTN, som herefter optager forhandling med de respektive aftaleparter på området.

Af ansøgningerne skal det kort fremgå:

- Formål/begrundelse for ansøgningen
- Hvilke(n) personalegruppe omfattes i givet fald
- Hvilke bestemmelser i hvilke overenskomster og aftaler, der ønskes dispensation fra
- Hvilken periode, der ønskes dispensation for
- Om spørgsmålet har været drøftet med de relevante lokale repræsentanter for de faglige organisationer og/eller har været drøftet i MED/SU

Der kan løbende indsendes ansøgninger om dispensation fra statslige regler til Velfærdsministeriet og fra overenskomstmæssige bestemmelser til KL/RLTN. Med henblik på at de første forsøg kan iværksættes senest medio 2009 opfordres kommuner og regioner dog til at indsende de første ansøgninger senest den 1. april 2009, men det vil også være muligt at fremsende dispensationsansøgninger efter dette tidspunkt.

Kommuner og regioner vil primo april 2009 blive anmodet om en kort status for, dels hvilke forsøg det er besluttet lokalt at sætte i værk i relation til lokale regler og procedurer mv., dels en kort oversigt over antallet af forsøg, der er under overvejelse, herunder hvor mange der kan indebære en ansøgning om dispensation fra statslige regler.

Kommunikation og bistand til institutioner

Det forventes, at der kan iværksættes en lang række lærerige forsøg, som kan bidrage til ny viden om, hvordan den offentlige opgaveløsning kan varetages mere hensigtsmæssigt.

Det er derfor vigtigt, at kommuner og regioner aktivt deltager i kommunikationsindsatsen vedrørende udfordringsretten således, at institutionerne får viden om muligheden for at indgå i forsøg, hvor der dispenseres fra gældende regler.

Til orientering for offentlige institutioner og private leverandører er der udarbejdet en kort folder om udfordringsretten. Folderen er vedlagt, og den er desuden tilgængelig på Velfærdsministeriets hjemmeside – www.vfm.dk.

Evaluering

Det er vigtigt at sikre en systematisk erfaringsopsamling gennem en evaluering af de enkelte forsøg.

Arbejdsgruppen vedrørende udfordringsret vil med bistand fra Det Kommunale og Regionale Evalueringsinstitut (KREVI) udarbejde en enkel model for kommunal/regional evaluering af forsøg med udfordringsretten, som vil blive stillet til rådighed.

Som led i økonomiaftalerne er parterne enige om at gøre status for tiltaget i foråret 2009. Der gennemføres en tværgående evaluering ultimo 2011.

Support

Kommuner og regioner kan rette henvendelse til Velfærdsministeriet - udfordringsret@vfm.dk – eller til KL eller Danske Regioner, hvis der opstår spørgsmål i tilknytning til udfordringsretten.

Ansøgningskema vedrørende statslige og lokale regler, vejledning vedrørende overenskomstmæssige bestemmelser samt informationsmateriale om udfordringsretten findes på www.vfm.dk, www.kl.dk og www.regioner.dk.

Den enkelte kommune og region anmodes om at udpege en koordinator, som Velfærdsministeriet kan kommunikere direkte med i forbindelse med gennemførelse af initiativet om udfordringsretten for så vidt angår statslige og lokale regler. I den anledning fremsendes oplysninger om navn, telefonnummer og e-mailadresse på den medarbejder, der skal fungere som kommunens henholdsvis regionens koordinator for initiativet om udfordringsretten. Kontaktoplysningerne bedes fremsendt pr. e-mail til udfordringsret@vfm.dk senest den 15. januar 2009.